

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 86 (9770) | 1975 чылдың апрель 12, суббота | 1925 чылда үндөйлөтүнгөн | Өткөз 2 нөп

1975: Беш чылдың доозукчу чылы

Коммунист күш-ажылдың шалыңчызы, социалист чарыштын тимлекчизи хөрек демдээниң эдилекчизи Евгений Петрович Сергеев Тыва коммуналь бүүдүрүлгезинде мурнак ажилчынын бирээзи. Ол элентри дериг-хөресселерин септариниң мастери. Оң бригаданы тоску беш чылдың бирги кварталының планын беш хонук бурунгаар 107 хуу күүсеткиш, социалист чырыштын тимлекчизи болган.

Е. Сергеев Май 1-ге күш-ажылчы чедишкиннерлиг умурамыр дээш коллективте калбарган социалист чырышка киришкеш, апрельдиң планын беш хонук бурунгаар күүседирини хүлээнген.

ЧУРУНТА: Е. П. Сергеевтин электромоторну септен чыгары.
А. СОДУНАМНЫҢ ФОТОСУ.

Хүлээлгезин күүсеткен

100 ХОЙДАН 140 ХУРАГАН

Ак-Довурак хоорайның Култура ордунда. Орта районун муракчыларын «Баш болу» турган. Малдың чаш толун менди дооруктар талазы-биле эртен чылын район чемпиону болган, «Барык» совхозун Хөндөлөн салбырынч холжурун Ооржак Байызович Датуага сок бээр-дир ээрте, узун, мөгөш-шылрак мага-бот-тут, бөкөл дур үзүнде кыял президиум студиялар чоргар туруп келген, чугаалап эгеледи:

— Хойжулап эгелезе чаш төрт чыл чедип тур мен. Баштайгы чылымда тогу каларын эгелези, чүс балтанна 93 хураган алдым. Дараазинда чыларда чүстүн үргүлчү ажырым, эртен шиктирерин чылар чүс хойдан 110 хураган алдым хүлээлгемини 123 кылдыр күүсеттим. Дүк планын база ажырдым.

Беш чылдың доозукчу чылында төртүс чүс хойдан 140 хураганны, хой бүрүлүптен 2 аг дүктү кыргач алыр менден, хойжу чугаалаарга, залга алдым чөкөмүшкүм динирей берди.

Чоокта чаш Хөндөлөн салбырынч эргелекчини Саая Норбу-Самбуевич Доогга ужуражы бергеш, салбыра мал кышталгашынын байдалын база муракчыларын чедишкиннерин сонугурап айтырдым.

— Мал кышталгашынын багыт эвес эртин тур. Салбырада төртүс хойнуң барык сөзүн хузу оодолдаскан. Чаш төлү менди. Бисте малдың чаш төлү менди дооруктар талазы-биле алган социалист хүлээлгезин күтүрүп чеккен малчылар хой. Чөкөз, муракчы хой-чу Ооржак Датуага ам чүс хойдан 140 хураган дооруктур алган—деп, ол чугаалайдыр.

— Дулаан-Кара — «Барык» совхозун малчыларынч кол кыштар чери. Оң элден дургаар чокташ, кыраш ажыргала аал. Дулаан-Кара чын хари бо кыжын чуга болган.

— Муракчы малчыларынч чылдык бот-ла болгай—деп, бир доңчу ажа халымп кээрликке, бистин-биле калы чоран эки таймырдым.

— Колданып элери даштын кажаа чымыда турлар. Хойларын оларже чаш үндүрүшкен. Блекте аркан хойларга, хураганнарга ситен берип турганнары ол болду. Каларынч кышталган байдалын сонугурап коргүлүм: кажаалап ситен ам-даа элден бар, одооке дусту чечирин-биле төккен, суг кудар дооскарларда суг долу, онгачаларда сулуун хураганнар база аркан хойлар иш турлар.

— Мал чедип, ситени эки белеткен алган кыян мен, оңу камнап келдим, сулаң, карбыш сөзүм экеп берип тур. Бинала-лаа бүгү-ле чүвени нормалап камналас бола, ооржок. Ычанган доорук, эвес берген хураганнарны агыч чегереш, хуш чылдык бээрже мөстөргө үндүр суртун тур бис—деп, Ооржак Байызович харыялайдыр.

— Мал кышталгашынын багыт эвес эртин тур. Салбырада төртүс хойнуң барык сөзүн хузу оодолдаскан. Чаш төлү менди. Бисте малдың чаш төлү менди дооруктар талазы-биле алган социалист хүлээлгезин күтүрүп чеккен малчылар хой. Чөкөз, муракчы хой-чу Ооржак Датуага ам чүс хойдан 140 хураган дооруктур алган—деп, ол чугаалайдыр.

— Мал кышталгашынын багыт эвес эртин тур. Салбырада төртүс хойнуң барык сөзүн хузу оодолдаскан. Чаш төлү менди. Бисте малдың чаш төлү менди дооруктар талазы-биле алган социалист хүлээлгезин күтүрүп чеккен малчылар хой. Чөкөз, муракчы хой-чу Ооржак Датуага ам чүс хойдан 140 хураган дооруктур алган—деп, ол чугаалайдыр.

— Мал кышталгашынын багыт эвес эртин тур. Салбырада төртүс хойнуң барык сөзүн хузу оодолдаскан. Чаш төлү менди. Бисте малдың чаш төлү менди дооруктар талазы-биле алган социалист хүлээлгезин күтүрүп чеккен малчылар хой. Чөкөз, муракчы хой-чу Ооржак Датуага ам чүс хойдан 140 хураган дооруктур алган—деп, ол чугаалайдыр.

А. АЛЕКСЕЕВ.

Кызыл хоорай, 1975 чылдың апрель 10

Секретары С. КРАСНЫЙ

Л. И. Брежневтин эш Д. Биедичини хүлээп алганы

Апрель 10-да СЭКП ТК-ның Чингиз секретары эш Л. И. Брежнев Югославияның Коммунистер эвилелиниң ТК-ның Президиумунун келжигүү, ЮСФР-нин Эвилелин Күүсекчи чөвөзүнүн Даргазы эш Д. Биедичини хүлээп алган Д. Биедичи Совет Эвилелинге албан ужуруда найралдык аян-чоруун кылып келген. Оңтүг-ээлдик эш хузуунуң байдалына болган беселде үезинде Совет Эвилелиниң болгаш Югославияның-да ажилчы чондарының коммунизм болгаш социализм тургузуу-кутууга чедишкиннериниң дугайын бот-боттарына дугайында Совет-югослав харылааларын чедишкиннери калбарып турарын, Совет Эвилели биле Югославияның Социалист Федеративтик Республиказының аразына, СЭКП биле ЮКЭ-ның аразына бүгү талайды калы ажилдабылган, ийи чурттуң улустарының акы-дунама бүүзүвүң найраллаарыңче кайы-даа таланың чүткүдүңге сетим ханышкынымын алаарын.

Совет-югослав чугаалажышыкчыларын уламчылааны

СЭКП ТК-ның Политбюро келжигүү, ССРР-ның Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгин биле ЮКЭ ТК-ның Президиум келжигүү, ЮСФР-нин Эвилелин Күүсекчи чөвөзүнүн даргазы Д. Биедичиниң аразына чугаалажышыкчыларын уламчылааны.

Совет-югослав ийи талааның политика, экономика болгаш өскө-дөз харылааларынын айтырмаларында талазы-биле санал-оонады солуккан. Экономиканың хой-хой алдырларынч талазы-биле калы ажилдагыны калбарырга ийи талааның сонугурадымы илергейлеттинген. Ийи чурттуң улус ажил-агыйынын эргелекчирине дүштүр улустар аразына күш-ажыл хуваалааны дүргөдери артыны ол берип болур ийи.

Талаар чугаалашкан айтырмаларынч талазы-биле ийи талааның чогуур документтерин бөлөкчүр деп дүзүрүшкөн. Чугаалажышыкчылар ийи чурттуң аразында харылааларынч чынык болган ажилышты, найралдык байланышта эртен.

Ю. Цеденбал төрөөн чуртунче чаныпкан

Моолдун Араттың Революция Намының Топ Комитетинин бирги секретары, МАР-ның Улустуң Улуг Хуралының Президиумунун Даргазы Ю. Цеденбал апрельдиң 10-да Москвадан Улан-Баторже чорупкан.

ДООЗУКЧУ ЧЫЛДЫҢ ХЕРЕ БАЗАНЫНАРЫ

Тыва АССР-ниң үлетпүрүнүн 1975 чылдың бирги кварталында күрүнө планын күүсеткениниң түңнелдериниң дугайында

Table with columns: Республика шиктир-биле, Электрэнергетика, Одалга үлетпүр, Эңиз металлургия, Металл ажиллап кылыры, Ыйыш болгаш ийиш ажиллап кылыр үлетпүр, Түдүг материалдарының үлетпүрү, Чингиз үлетпүрү, Аян-кем үлетпүрү, Полиграфия. Rows show production figures for various sectors.

Table with columns: Республика шиктир-биле, Электрэнергетика, Одалга үлетпүр, Эңиз металлургия, Металл ажиллап кылыры, Ыйыш болгаш ийиш ажиллап кылыр үлетпүр, Түдүг материалдарының үлетпүрү, Чингиз үлетпүрү, Аян-кем үлетпүрү, Полиграфия. Rows show production figures for various sectors.

Table with columns: Республика шиктир-биле, Электрэнергетика, Одалга үлетпүр, Эңиз металлургия, Металл ажиллап кылыры, Ыйыш болгаш ийиш ажиллап кылыр үлетпүр, Түдүг материалдарының үлетпүрү, Чингиз үлетпүрү, Аян-кем үлетпүрү, Полиграфия. Rows show production figures for various sectors.

Table with columns: Республика шиктир-биле, Электрэнергетика, Одалга үлетпүр, Эңиз металлургия, Металл ажиллап кылыры, Ыйыш болгаш ийиш ажиллап кылыр үлетпүр, Түдүг материалдарының үлетпүрү, Чингиз үлетпүрү, Аян-кем үлетпүрү, Полиграфия. Rows show production figures for various sectors.

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң дөрткү чыыжыңга соңгулда талазы-биле округтарның соңгулда комиссияларының составын бадылаар дугайында

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун Чарлыы

- Чызыл Найдан Иван Дуваа-чолович — «Тере-Хөл» колхозун колхозчуларындан.
Оруктуң соңгулда комиссиязының секретары Донгак Хертек Буадаева — «Тере-Хөл» колхозтуң коммунисттик организациязындан.
Оруктуң соңгулда комиссиязының келжигүүсери: Август-оол Моңгуш Канчир-ович — Куңгуртуң көдөз хөргөлекчиринтиги; Эресек Боранж Иванович — «Тере-Хөл» колхозтуң колхозчуларындан; Медит-оол Кадыр-оол Давытович — Бүгү-эвилелин Алияктарының Ленинчи Коммунист Эвилелиниң «Тере-Хөл» колхозта организациязындан; Сат Идам-Сат Скородович — «Тере-Хөл» колхозтуң колхозчуларындан; Хере Юлия Кыргысова — Бүгү-эвилелин Алияктарының Ленинчи Коммунист Эвилелиниң «Тере-Хөл» колхозта организациязындан; Шоожун Зоя Кыргысова — «Тере-Хөл» колхозтуң колхозчуларындан.
Баян-Колдун № 76 соңгулда округу
Оруктуң соңгулда комиссиязының даргазы Бичижик Алексей Клевеня — «Х Улуг хурал» колхозтуң коммунисттик организациязындан.
Оруктуң соңгулда комиссиязының даргазы Шынык Шынык — «Тере-Хөл» колхозтуң колхозчуларындан; Хере Юлия Кыргысова — Бүгү-эвилелин Алияктарының Ленинчи Коммунист Эвилелиниң «Тере-Хөл» колхозта организациязындан; Шоожун Зоя Кыргысова — «Тере-Хөл» колхозтуң колхозчуларындан.
Баян-Колдун № 76 соңгулда округу
Оруктуң соңгулда комиссиязының даргазы Шынык Шынык — «Тере-Хөл» колхозтуң колхозчуларындан; Хере Юлия Кыргысова — Бүгү-эвилелин Алияктарының Ленинчи Коммунист Эвилелиниң «Тере-Хөл» колхозта организациязындан; Шоожун Зоя Кыргысова — «Тере-Хөл» колхозтуң колхозчуларындан.

Өөрүнчүг-дүр, өңүктөр

Тываның күрүнө филармониясының «Саян» аттыг ыры-таңы ансамблиниң артистери хунзааректиг Казахстанда чедийшкенин ойноп, ак-көк хемлерин чуртунуң уран талаанзын бараалгадып чоруу турар.

Юбилейге турсааткан

Бистин бүгү чогуусу ФРГ-дин Германияны Тилдегенин 30 чылын байыраарына белеткенин турар. Шах мындг белеткел ажалдарын Барыш-Хемчик районуң културга албан организациа черлерине ба-каабарган. Эжелектерге уаур совет уаустун ма-ддиргемисеинге турсааткан ызы-бүрү кезе-лерин эрттирип, дайыш аларының орааларын, бу-дуняларын, стилдерин, фо-то-турдуктарын, делетгер-лерин чер болганда организа-стан турар.

Бөгүн-Космонавтика хүнү ЭРТЕМНИН УЛУГ АЖЫДЫШКЫНЫ

Октаргайга орук изериниң улуг эстафетаны Юрий Гагарин эгелээн. Чер чогуунуң октаргай делемин СССР биле АКШ-тын өөренип көөр чеден чеди шилчээчин черден октаргай делеминге чораша келген. Келер үеде планета-ларын кайзынга-даа чедер берген кижиле 1961 чылдың апрель 12-де октаргайга орук иези кааның уламчылакчыны болур. Космос үези 1957 чылдың октябрыда ажитты-нып эгелээн. Оң бээр оң че-ди чыл эрткин. Оң үениң че-дишкениниң хой-хойу мынал-да үе-шагың ажи-дышкыны болур берген. Оларын чамдыктарын чуга-дып көрөз. Черин сорун-за күзүн ракеталар-биле ажиб эрткип, үр үеде ажи-даар эртем станиялар-биле катый азыра, автоматты, башкарычыларга-да апа-раттары октаргай делеминге салып үндүрүп болур арган чырек кырында барып бузу-редип көргүскен. Октаргай делеминиң эдентиг байдалына кижиниң турттап, ажидап мынаары черден дашкаарыга кылган шенделерин түне-лиден бидинген. Эртем-тех-никтиг депшигге космонав-тиканын ийдепейги дуза че-дирери бидиктиганын.

аңаа хамаарыштыр демдел-ле чогуур. Оларын ажылаа-ры миллион-миллион рубльге делнежер ажык-дузалыг. Ам октаргай делемин шил-чээчери мынал-да хой-хой чурттарын күрүнө планна-рын чугула кези болу бер-ген. СССР-ниң улус ажи-дышкы хөгжүдериниң тоску беш чыл планында ырак дел-герге телефон-телеграф та-рылазын, телевизияны, агаар байдалын баш бурун-гаар угазылап айтыр болган бойдуз байлактарын өөренип көөр шилчелдерин чорудар деп айттыган. Оларын амды-ралга чедийшкенин ботта-дырып турар. География шил-челдерин чаа үндезиниң уламчылап, Айны болган Хүн системаның планеталарын өөренип көөр үндезин эртем шилчелдерин чорудуу-улус ажи-дышкыны чүүл-бүрү сорулгаларын шилчиреп ту-рар. Ол бүгүнү спутниктер-ниң, автоматтыг болган баш-карычыларын аппараттарын күрүнө дузазы-биле боттадырып турар.

Аңаа хамаарыштыр демдел-ле чогуур. Оларын ажылаа-ры миллион-миллион рубльге делнежер ажык-дузалыг.

Черин эң баштайгы кылы-ма спутниги Советтер чур-тунуң октаргайге салып үн-дүрөгенин жуур-дузын Францияның уаур эртемдери Фредерик Жолио-Кюри мын-чалдыр тодаргайлап үндөз: «Кижиле моон сонгаар бодунуң планетаның сорулазына бектеттирбестей берген».

Оларын чамдыктарын чуга-дып көрөз. Черин сорун-за күзүн ракеталар-биле ажиб эрткип, үр үеде ажи-даар эртем станиялар-биле катый азыра, автоматты, башкарычыларга-да апа-раттары октаргай делеминге салып үндүрүп болур арган чырек кырында барып бузу-редип көргүскен. Октаргай делеминиң эдентиг байдалына кижиниң турттап, ажидап мынаары черден дашкаарыга кылган шенделерин түне-лиден бидинген. Эртем-тех-никтиг депшигге космонав-тиканын ийдепейги дуза че-дирери бидиктиганын.

Уаур жуур-дузалыг каш-ла барымдаа-чугагайларын көргүзгө мыйдыг. Совет эртем-дери 1974 чылда эртем ажиын кылар жуудушкун-варын 96 аппаратдын салып үндүргөн. Ийдеп болганда, Октаргайге черден ортумак-биле дөрт хүн дүргүзүндө-ла бир шилчээчип чоруп турган. Эрткин чыл дыка үр-түне-диг болган: 74 «Космос» спутниги, орбитага эртем ажиын кылар ийе «Салют» станияны, хой-хой сорула-ларга ажилаттынар, башка-рычыларын үндүргөн. Ону демделгөр херек. Автоматтыг ийе «Луна» станияны салып үндүргөн. Агаар шилчел-ини беш «Метеор» спутниги, харылазын чеди «Молния» спутниги, ийе «Интеркос-мос» спутниги салып үндү-ргөн.

Уаур жуур-дузалыг каш-ла барымдаа-чугагайларын көргүзгө мыйдыг. Совет эртем-дери 1974 чылда эртем ажиын кылар жуудушкун-варын 96 аппаратдын салып үндүргөн. Ийдеп болганда, Октаргайге черден ортумак-биле дөрт хүн дүргүзүндө-ла бир шилчээчип чоруп турган. Эрткин чыл дыка үр-түне-диг болган: 74 «Космос» спутниги, орбитага эртем ажиын кылар ийе «Салют» станияны, хой-хой сорула-ларга ажилаттынар, башка-рычыларын үндүргөн. Ону демделгөр херек. Автоматтыг ийе «Луна» станияны салып үндүргөн. Агаар шилчел-ини беш «Метеор» спутниги, харылазын чеди «Молния» спутниги, ийе «Интеркос-мос» спутниги салып үндү-ргөн.

Уаур жуур-дузалыг каш-ла барымдаа-чугагайларын көргүзгө мыйдыг. Совет эртем-дери 1974 чылда эртем ажиын кылар жуудушкун-варын 96 аппаратдын салып үндүргөн. Ийдеп болганда, Октаргайге черден ортумак-биле дөрт хүн дүргүзүндө-ла бир шилчээчип чоруп турган. Эрткин чыл дыка үр-түне-диг болган: 74 «Космос» спутниги, орбитага эртем ажиын кылар ийе «Салют» станияны, хой-хой сорула-ларга ажилаттынар, башка-рычыларын үндүргөн. Ону демделгөр херек. Автоматтыг ийе «Луна» станияны салып үндүргөн. Агаар шилчел-ини беш «Метеор» спутниги, харылазын чеди «Молния» спутниги, ийе «Интеркос-мос» спутниги салып үндү-ргөн.

Уаур жуур-дузалыг каш-ла барымдаа-чугагайларын көргүзгө мыйдыг. Совет эртем-дери 1974 чылда эртем ажиын кылар жуудушкун-варын 96 аппаратдын салып үндүргөн. Ийдеп болганда, Октаргайге черден ортумак-биле дөрт хүн дүргүзүндө-ла бир шилчээчип чоруп турган. Эрткин чыл дыка үр-түне-диг болган: 74 «Космос» спутниги, орбитага эртем ажиын кылар ийе «Салют» станияны, хой-хой сорула-ларга ажилаттынар, башка-рычыларын үндүргөн. Ону демделгөр херек. Автоматтыг ийе «Луна» станияны салып үндүргөн. Агаар шилчел-ини беш «Метеор» спутниги, харылазын чеди «Молния» спутниги, ийе «Интеркос-мос» спутниги салып үндү-ргөн.

ЧАРАШ САЛЫГ

Республиканың «Спартак» эки тура спорт ниятелиниң ону чемпиондалыда ойван турар шилчелдер дөрткү са-лыкта боттарың арга-мерге-жилеп ишенип, кижиле бүрү-үдүт салып алар дээш кызы-мак ойваннар.

Advertisement for 'Бөгүн Тувинская Правда' newspaper, including subscription rates and contact information.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

Table with TV program schedules for April 12th, listing times and program titles.

Агаар Бөгүн республикага булут-тагылап каап турар хүн болур, чамдык черлерге хар чазар.

Кинотеатрларга

Table with cinema listings for April 12th, including theater names and showtimes.

БОКС ДУГАЙЫНДА БОДАЛ

Бокс бистин республикада бөгү чылдарда элдин сайы-ран, алыктар ортузунда мас-салыг апар чылдар. Оң нел-те-рээниң керезин Кызыл коорайдан көрөлөтөр. Спорт-туң бөдөрүн ласажирлер өвотранспорт бугурургезия-ла, «Динамо» спорт ниятели-нде, коорайын профессиона-ла-техниктиг унчалышында, «Спартак» эки тура спорт ния-телинде болган оон-даа өск-е черлерде дыка хой аны-яктары хаара туткан.

мар Мартеньянов болган оон-да өскелер хамааржыр. Ус-түнде алаттыг боксераары-ның нияти белеткениниң, так-тиктик мергежилниң өскенин демделгөри өөрүнүг.

Бокс республика маргал-дазында Кызылда спортчу-лардан аңыда Самагалдай, Улуг-Хем районунуң Ак-Талаа суурунун командалар кири-шкен демделгезин Чөөн-Хемчик, Барыш-Хемчик, Эр-дизи, Току, Каз-Хем, Бин-Хем, Таңды районнаардан коман-далык маргалдага кириш-кенин көргө-ле, спорттуң бөдөрүнүн оң районнара сгыш салбай, ийде күш-тулура болган спорт ком-теттери ажил чорутпайн ту-рары билдирген.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ: Шыкес 667-000

Кызыл, Шетипкин-Кравченко аудумчузу, бажын № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторунуң 24-63, редакторунуң оралкачыларынын 35-24, пропаганда кидизиниң 31-75, харысагалыг секретарынын 23-35, партияны амдырал кидизиниң 37-13, култура кидизиниң 23-54, кааа ажи-агы кидизиниң 21-47, үлдүрү кидизиниң 23-54, чагаа кидизиниң 41-27, информатика база совет тургузут кидизиниң 20-60, корректорларын 27-41. Солуи келбей барганда 32-75 телефоңге залгаар.

Тиражи 16.560 ЧАГЫГ № 116 СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАП УНЕР TC-00351